

Plnění povinné školní docházky v zahraničí od 1. 9. 2017 – základní informace

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) zveřejňuje základní informace o možnostech a podmínkách plnění povinné školní docházky v zahraničí. Informace vyplývají ze znění školského zákona (zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění zákona č. 101/2017 Sb.) a prováděcího právního předpisu, který se týká dané problematiky (vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů - ke dni zpracování tohoto textu ještě aktuální úprava nebyla zveřejněna ve Sbírce zákonů).

Povinná školní docházka se vztahuje na státní občany České republiky a na občany jiného členského státu Evropské unie, kteří na území České republiky pobývají déle než 90 dnů. Dále se povinná školní docházka vztahuje na jiné cizince, kteří jsou oprávněni pobývat na území České republiky trvale nebo přechodně po dobu delší než 90 dnů, a na účastníky řízení o udělení mezinárodní ochrany (viz § 36 odst. 2 školského zákona).

Od 1. září 2017 vejde v účinnost **novelizované ustanovení § 38 odst. 3 školského zákona**, kdy se **povinnost** být zároveň žákem školy v ČR **mění na možnost**. Nově tedy žák, který plní povinnou školní docházku ve škole mimo území České republiky (§ 38 odst. 1 písm. a) školského zákona), ve škole zřízené při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky (§ 38 odst. 1 písm. b) školského zákona), v evropské škole působící na základě Úmluvy o statutu Evropských škol (§ 38 odst. 1 písm. d) školského zákona) nebo formou individuální výuky v zahraničí (§ 38 odst. 2 školského zákona) **může být** od 1. září 2017 na základě rozhodnutí zákonného zástupce zároveň žákem spádové školy nebo jiné školy zapsané v České republice do rejstříku škol a školských zařízení, kterou zvolil zákonný zástupce žáka (dále jen „kmenová škola“).

Pokud zákonný zástupce žáka, který plní povinnou školní docházku v zahraničí, nezvolí pro své dítě kmenovou školu, **dokládá plnění povinné školní docházky přímo ministerstvu**, a to způsobem stanoveným v prováděcím právním předpisu (novelizovaná vyhláška č. 48/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Konkrétní způsob bude zveřejněn na stránkách ministerstva, odkaz na konci textu (ke dni zpracování tohoto textu ještě aktuální úprava nebyla zveřejněna ve Sbírce zákonů).

Z nové formulace ustanovení školského zákona vyplývá následující:

Od školního roku 2017/18 nebude povinností, aby dítě bylo v evidenci kmenové školy v ČR. Vznikla alternativa k zápisu do kmenové školy v ČR a nově bude možné dokládat plnění povinné školní docházky ministerstvu. Tato **změna neznamená zrušení povinnosti dokládat plnění povinné školní docházky v zahraničí** a neznamená, že se žáci vzdělávání v zahraničí nadále nebudou zapisovat do kmenových škol v ČR. Tuto možnost samozřejmě nadále mají.

Od 1. září 2017 tedy **záleží na rozhodnutí zákonných zástupců žáka**, zda budou nebo nebudou přihlašovat své dítě v době plnění povinné školní docházky do kmenové školy v ČR.

Ředitelka nebo ředitel základní školy v ČR nemůže na základě vlastního rozhodnutí a bez (písemné) žádosti zákonného zástupce vyřadit tyto žáky z evidence školy (ukončit jim docházku do školy) nebo je pouze z důvodu plnění povinné školní docházky v zahraničí nepřijmout ke vzdělávání.

Ministerstvo doporučuje rodičům vycházet při rozhodování, zda pro dítě zvolit kmenovou školu či ho jen registrovat na ministerstvu, z úvahy o tom, zda v budoucnu plánují návrat do ČR. Pokud v okamžiku návratu bude jejich dítě žákem kmenové školy v ČR, bude pokračovat ve vzdělávání v této škole. Pokud kmenovou školu mít nebude (tedy dítě bude registrováno na ministerstvu), prvním krokem bude najít školu, která dítě přijme ke vzdělávání. S rozhodnutím, zda žák bude nebo nebude zapsán v kmenové škole v ČR, souvisí i možnost konání zkoušek a postupného získávání základního vzdělání dle školského zákona. Pokud žák nebude mít kmenovou školu v ČR, nebude moci konat zkoušky a tedy získávat základní vzdělání v ČR. Žák pak nezíská v ČR stupeň základního vzdělání a bude-li třeba vzdělání žáka prokázat, bude nutné žádat o uznání vzdělání, které žák získal v zahraničí (o možnostech uznávání zahraničního vzdělání viz odkaz na konci textu).

Doplňující informace k povinné školní docházce a možnosti získat stupeň základního vzdělání

Školní docházka je povinná po dobu devíti školních roků, nejvýše však do konce školního roku, v němž žák dosáhne sedmáctého roku věku.

Povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku, pokud mu není povolen odklad. Také dítě, které dosáhne šestého roku věku v době od září do konce června příslušného školního roku, může být přijato k plnění povinné školní docházky již v tomto školním roce, je-li přiměřeně tělesně i duševně vyspělé a požádá-li o to jeho zákonný zástupce, jedná se pak o tzv. předčasný zápis. Postupuje se podle ustanovení § 36 a § 37 školského zákona.

Zákonný zástupce může přihlásit dítě k zápisu k povinné školní docházce, a to v době od 1. dubna do 30. dubna kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku. Lze vybrat základní školu zřízenou obcí nebo svazkem obcí se sídlem ve školském obvodu, v němž má žák místo trvalého pobytu (dále jen "spádová škola"), nebo kteroukoliv jinou školu. Pro školu, která запиše žáka k plnění povinné školní docházky, dále používáme termín „kmenová škola“. (Pozn.: také v případě, že žák - občan ČR nemá na území ČR evidované trvalé bydliště, existuje pro něj spádová škola dle místa adresy ohlašovny, která zrušení trvalého pobytu provedla.)

V případě, že **žák již povinnou školní docházku v ČR započal**, před odjezdem do zahraničí je zákonný zástupce žáka povinen oznámit řediteli kmenové školy předpokládanou dobu plnění povinné školní docházky v zahraničí, způsob plnění povinné školní docházky, adresu místa pobytu žáka a popřípadě i adresu příslušné školy v zahraničí. Zákonný zástupce žáka je povinen přihlásit žáka do zahraniční školy nejpozději do dvou týdnů po příjezdu žáka do země pobytu. Zákonný zástupce pak dokládá plnění povinné školní docházky kmenové škole.

V případě, že se rodič rozhodne dítě ze školy odhlásit, je povinen oznamovat další plnění povinné školní docházky ministerstvu.

Žák, který plní povinnou školní docházku v zahraničí a je **žákem kmenové školy v ČR, může na žádost zákonného zástupce konat zkoušky** z vybraných předmětů, a tím způsobem získat stupeň základního vzdělání v ČR. Výjimku tvoří žáci, kteří se vzdělávají v Evropských školách, žáci, kteří se vzdělávají na Gymnáziu Friedricha Schillera v Pirně, nebo žáci, kteří se vzdělávají kromě školy v zahraničí ještě u tzv. poskytovatele vzdělávání v zahraničí, který má s ministerstvem uzavřenou smlouvu o poskytování vzdělávání v době plnění povinné školní docházky. Tito žáci zkoušky nekonají, vzdělání je jim uznáváno.

Pokud žák zkoušky koná, pak se konají z těchto předmětů:

- a) ve všech ročnících ze vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura, stanoveného Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání (dále jen „RVP ZV“),
- b) ve 4. a 5. ročníku ze vzdělávacího obsahu vlastivědné povahy vztahujícího se k České republice vzdělávacího oboru Člověk a jeho svět, stanoveného RVP ZV,
- c) v 6. - 9. ročníku ze vzdělávacího obsahu vztahujícího se k České republice vzdělávacího oboru Dějepis a Zeměpis, stanovených RVP ZV.

Žák, který plní povinnou školní docházku formou individuální výuky v zahraničí a koná zkoušky, pak je koná z každého předmětu uvedeného v příslušných ročnících školního vzdělávacího programu zkoušející školy s výjimkou předmětů volitelných.

Zkoušku lze konat za období nejméně jednoho pololetí školního roku, nejdéle však za období dvou školních roků. Konkrétní obsah a rozsah zkoušky stanoví ředitel zkoušející školy v souladu se školním vzdělávacím programem zkoušející školy. Se stanoveným obsahem a rozsahem zkoušky seznámí ředitel zkoušející školy s dostatečným časovým předstihem zákonného zástupce žáka, nejpozději však při stanovení termínu zkoušky.

Zkouška je komisionální. Komisi jmenuje ředitel zkoušející školy. Termín konání zkoušky dohodne ředitel zkoušející školy se zákonným zástupcem žáka tak, aby se zkouška uskutečnila nejpozději do dvou měsíců po skončení období, za které se zkouška koná. Nedojde-li k dohodě mezi zákonným zástupcem žáka a ředitelem zkoušející školy, stanoví termín zkoušky ředitel zkoušející školy. Není-li možné žáka ze závažných důvodů v dohodnutém termínu přezkoušet, stanoví ředitel zkoušející školy náhradní termín zkoušky tak, aby se zkouška uskutečnila nejpozději do čtyř měsíců po skončení období, za které se zkouška koná.

Před konáním zkoušky předloží zákonný zástupce žáka řediteli zkoušející školy hodnocení žáka za příslušný ročník zahraniční školy a jeho překlad do českého jazyka. V případě pochybností o správnosti překladu je ředitel zkoušející školy oprávněn požadovat předložení úředně ověřeného překladu.

V případě, že zákonný zástupce žáka má pochybnosti o správnosti výsledku zkoušky, může požádat o komisionální přezkoušení.

Pokračuje-li žák, který konal zkoušky, v plnění povinné školní docházky v kmenové škole, zařadí ho ředitel kmenové školy do příslušného ročníku podle výsledků zkoušek.

Plnění povinné školní docházky žákem doloží zákonný zástupce žáka řediteli kmenové školy předložením hodnocení žáka ze školy mimo území České republiky, nebo dokladu, který prokazuje školní docházku, a to za období nejvýše dvou školních roků, včetně překladu do českého jazyka, v termínech stanovených ředitelem kmenové školy. V případě pochybností o správnosti překladu je ředitel kmenové školy oprávněn požadovat předložení úředně ověřeného překladu.

Nekona-li žák zkoušky, a tedy nezíská vysvědčení o úspěšném ukončení 9. ročníku základního vzdělávání, které je opatřeno doložkou o získání stupně základního vzdělání, je tento žák považován za žáka, který nezískal základní vzdělání v ČR, konkrétní formulace viz § 54 školského zákona (o možnostech uznávání zahraničního vzdělání viz odkaz na konci textu).

Výše uvedené platí i v případě, že žák má kromě občanství ČR i občanství jiného státu (dvojitý občanství).

Ze zkušenosti plyne, že občané ČR většinou plní povinnou školní docházku denním prezenčním vzděláváním v zahraniční škole zřízené podle práva státu žákova pobytu. Řada z nich se také vzdělává v českém jazyce formou odpolední nebo sobotní výuky v českých školách, které zakládají zejména krajané, kteří v dané oblasti žijí. Některé z těchto škol mají s ministerstvem podepsané ujednání/smlouvu o poskytování vzdělávání občanům České republiky v období plnění povinné školní docházky – tzv. poskytovatelé vzdělávání v zahraničí. Umožňují svým žákům absolvovat vzdělávání, na jehož základě obdrží za každé období školního roku osvědčení. Po předložení osvědčení společně s hodnocením ze školy v zahraničí, kde žák plní povinnou školní docházku, obdrží žák v kmenové škole v ČR české vysvědčení, aniž by musel konat zkoušky. Získání osvědčení mu také umožní zařazení do odpovídajícího ročníku při případném návratu zpět do ČR. Ministerstvo informuje o poskytovatelích vzdělávání v zahraničí, s nimiž je uzavřeno ujednání/smlouvu, na svých webových stránkách zde <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/seznam-poskytovatelu-vzdelavani-v-zahranici-s-nimiz-je> . Na stejném odkazu jsou zveřejněny i podmínky sjednání smlouvy.

Novelou školského zákona došlo také ke změně v oblasti možnosti příspěvku pro tyto oficiální poskytovatele vzdělávání v zahraničí. Účinnost ustanovení je 1. 9. 2018, konkrétní způsob poskytování příspěvku, včetně stanovení jeho výše, zatím není stanoven.

Od 1. 9. 2017 je v ČR stanovena také povinnost vzdělávání v **období posledního předškolního roku** věku dítěte. Tato povinnost (případně povinnost vzdělávání prokazovat) se nevztahuje na osoby, které nepobývají na území České republiky déle než 90 dnů, včetně občanů ČR v zahraničí. Doporučujeme však i v těchto případech kontaktovat spádovou mateřskou školu a oznámit dlouhodobý pobyt dítěte v zahraničí.

Odkazy z textu:

Školský zákon:

<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

Vyhláška č. 48/2005 Sb.:

<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-48-2005-sb-1>

Další:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vzdelavani-zaku-v-zahranici>

<http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/brozura-uznavani-zahranicniho-vzdelani-a-kvalifikace-v-ceske>

Kontakt:

Mgr. Eva Tučková, oddělení základního vzdělávání

Eva.Tuckova@msmt.cz, tel. +420 234 81 2125

Mgr. Svatopluk Pohořelý, vedoucí oddělení základního vzdělávání

Svatopluk.Pohorely@msmt.cz, tel +420 234 81 2132